

Postępowanie karne

Komunikacja między organami procesowymi a uczestnikami postępowania

Dr hab. Wojciech Jasiński
Katedra Postępowania Karnego
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytet Wrocławski

Rozstrzygnięcia procesowe

1) Orzeczenia

- ❖ **wyroki** (sąd)
- ❖ **postanowienia** (sąd, prokurator, inny organ postępowania przygotowawczego, referendarz sądowy)

2) Zarządzenia (prezes sądu, przewodniczący wydziału, wyznaczony sędzia, przewodniczący składu orzekającego, referendarz sądowy)

3) Polecenia

Art. 15. § 1. Policja i inne organy w zakresie postępowania karnego wykonują polecenia sądu, referendarza sądowego i prokuratora oraz prowadzą pod nadzorem prokuratora śledztwo lub dochodzenie w granicach określonych w ustawie.

Rozstrzygnięcia procesowe

Orzeczenia i zarządzenia wydane na rozprawie lub posiedzeniu jawnym podlegają **ogłoszeniu** (ewentualnie mogą zostać uznane za ogłoszone). Na posiedzeniu niejawnym ogłasza się decyzje procesowe, gdy jest obecna strona.

Wyjątek – doręczenie wyroku z urzędu:

Art. 100 par. 3 k.p.k.

Wyrok doręcza się podmiotom uprawnionym do wniesienia środka zaskarżenia, jeżeli ustawa tak stanowi.

1) wyrok nakazowy

2) art. 422 par. 2a k.p.k.

Rozstrzygnięcia procesowe

Doręczenie innych rozstrzygnięć:

Art. 100 par. 4 k.p.k.

Postanowienie albo zarządzenie wydane poza rozprawą, od którego przysługuje środek zaskarżenia, doręcza się podmiotom uprawnionym do wniesienia tego środka, a postanowienie kończące postępowanie jego stronom, chyba że byli obecni przy ogłoszeniu postanowienia albo zarządzenia.

Stronom doręcza się również postanowienie wraz z uzasadnieniem w wypadku wskazanym w art. 98 § 2.

Strony należy powiadomić o treści innych postanowień i zarządzeń wydanych poza rozprawą i posiedzeniem, a także wydanych na posiedzeniu, o którego terminie strona nie była zawiadomiona.

Rozstrzygnięcia procesowe

Po ogłoszeniu lub przy doręczeniu orzeczenia i zarządzenia należy pouczyć uczestników postępowania o przysługującym im prawie, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia lub o tym, że orzeczenie lub zarządzenie nie podlega zaskarżeniu.

Kwestia ta ma istotne znaczenie z perspektywy prawa strony do informacji (art. 16 par. 1 k.p.k.). Niepouczenie o powyższych uprawnieniach rodzi skutki określone w art. 16 k.p.k.

Wezwania i zawiadomienia

W wezwaniu (zawiadomieniu) należy wskazać:

- 1) organ wysyłający
- 2) w jakiej sprawie, w jakim charakterze miejscu i czasie ma się stawić adresat
- 3) czy jego stawiennictwo jest obowiązkowe
- 4) skutki niestawiennictwa

Jeżeli od dnia doręczenia pisma biegnie termin wykonania czynności procesowej, należy pouczyć o tym adresata.

Forma i treść czynności procesowych

Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, strony mogą składać wnioski i inne oświadczenia **na piśmie albo ustnie do protokołu**.

Znaczenie czynności procesowej ocenia się według **treści** złożonego oświadczenia.

Niewłaściwe oznaczenie czynności procesowej, a zwłaszcza środka zaskarżenia, nie pozbawia czynności znaczenia prawnego.

Pisma procesowe

Pismo w sprawie należącej do właściwości sądu, prokuratora, Policji lub innego organu dochodzenia, skierowane do niewłaściwego organu, **przekazuje się właściwemu organowi.**

Pismo procesowe powinno zawierać:

- 1) oznaczenie organu, do którego jest skierowane, oraz sprawy, której dotyczy,
- 2) oznaczenie oraz adres wnoszącego pismo (przy pierwszym piśmie inne dane kontaktowe),
- 3) treść wniosku lub oświadczenia, w miarę potrzeby z uzasadnieniem,
- 4) datę i podpis składającego pismo.

Za osobę, która nie może się podpisać, pismo podpisuje osoba przez nią upoważniona, ze wskazaniem przyczyny złożenia swego podpisu.

Pisma procesowe

Jeżeli pismo **nie odpowiada**:

- 1) wymaganiom formalnym, przewidzianym w art. 119 lub w przepisach szczególnych,
- 2) brak jest tego rodzaju, że pismo nie może otrzymać biegu, albo
- 3) brak polega na niezłożeniu należytych opłat lub upoważnienia do podjęcia czynności procesowej,

wzywa się osobę, która wniosła pismo, **do usunięcia braku w terminie 7 dni**.

W razie uzupełnienia braku w terminie, pismo wywołuje skutki od dnia jego wniesienia.

W razie nieuzupełnienia braku w terminie, pismo uznaje się za bezskuteczne, o czym należy pouczyć przy doręczeniu wezwania.

Udział w czynnościach procesowych

Uprawnionego do wzięcia udziału w czynności procesowej **zawiadamia się** o jej czasie i miejscu, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Czynności nie przeprowadza się:

- 1) jeżeli osoba uprawniona nie stawiła się, a brak dowodu, że została o niej powiadomiona
- 2) jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że niestawiennictwo wynika z powodu przeszkód żywiołowych lub innych wyjątkowych przyczyn
- 3) gdy osoba ta usprawiedliwiła należycie niestawiennictwo i wnosi o nieprzeprowadzenie czynności bez jej obecności, chyba że ustawa stanowi inaczej (usprawiedliwienie może wymagać szczególnej formy – vide lekarz sądowy)

Udział w czynnościach procesowych

W razie niestawiennictwa strony, obrońcy lub pełnomocnika, których **stawiennictwo jest obowiązkowe**, czynności procesowej **nie przeprowadza się**, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Niestawiennictwo strony należycie zawiadomionej o czynności procesowej, której obecność nie jest obowiązkowa, niezależnie od przyczyny, nie stoi na przeszkodzie przeprowadzenia czynności, jeżeli stawił się obrońca lub pełnomocnik.

Udział w czynnościach procesowych

Jeżeli strona (osoba niebędąca stroną) ma więcej niż jednego obrońcę lub pełnomocnika, czynność procesową można przeprowadzić w wypadku stawiennictwa **przynajmniej jednego z nich**, chyba że strona wyrazi zgodę na przeprowadzenie czynności bez udziału obrońcy lub pełnomocnika, których udział nie jest obowiązkowy.

Warunkiem przeprowadzenia czynności jest skuteczne zawiadomienie wszystkim obrońców i pełnomocników!

Terminy procesowe

- 1) Termin prekluzyjny
- 2) Termin zawity
- 3) Termin instrukcyjny
- 4) Inne terminy procesowe
- 5) Inne terminy (np. przedawnienia roszczeń – art. 555, 556 par. 2 KPK)

Terminy procesowe

Termin prekluzyjny

- ❖ kierowany do stron (innych uczestników postępowania)
- ❖ nieprzekraczalny (czynność bezskuteczna)
- ❖ nieprzywracalny

Termin zawity

- ❖ kierowany do stron (innych uczestników postępowania)
- ❖ nieprzekraczalny (czynność bezskuteczna)
- ❖ przywracalny (art. 126 KPK)
- ❖ termin na wniesienie środków zaskarżenia i inny, gdy ustawa tak stanowi

Terminy procesowe

Termin instrukcyjny

- ❖ kierowany do organów procesowych albo stron (innych uczestników postępowania)
- ❖ przekraczalny

Inne terminy (przykłady)

- ❖ art. 337 par. 1 KPK
- ❖ art. 353 par. 3 i 5 KPK

Terminy procesowe

Sposób obliczania terminów (z wyjątkiem środków przymusu – art. 127b i 127c k.p.k.):

Do biegu terminu nie wlicza się dnia, od którego liczy się dany termin (art. 123 par. 1 k.p.k.)

Jeżeli termin jest oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach, koniec terminu przypada na ten dzień tygodnia lub miesiąca, który odpowiada początkowi terminu; jeżeli w danym miesiącu nie ma takiego dnia, koniec terminu przypada na ostatni dzień tego miesiąca (art. 123 par. 2 k.p.k.)

Jeżeli koniec terminu przypada na dzień uznany przez ustawę za dzień wolny od pracy lub na sobotę, czynność można wykonać następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą (art. 123 par. 3 k.p.k.)

Terminy procesowe

Sposób obliczania terminów:

Norma art. 123 § 1 k.p.k. wyznacza sposób obliczania terminów określonych w dniach, natomiast w odniesieniu do terminów wyrażonych w okresach kalendarzowych (tygodniach, miesiącach i latach), zawarta w tym przepisie dyrektywa gwarancyjna zostaje zrealizowana w wyniku zastosowania autonomicznej metody obliczania terminów wyrażonej w § 2 tego przepisu, zakładającej, że dzień zdarzenia warunkującego rozpoczęcie biegu terminu wyznacza również jego koniec (z zastrzeżeniem wynikającym z końcowej części art. 123 § 2 k.p.k.).

Postanowienie SN z 13.11.2019, I KZP 9/19

Terminy procesowe

Sposób obliczania terminów:

Termin jest zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało nadane w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej, w polskim urzędzie konsularnym albo przez osobę pozbawioną wolności w administracji odpowiedniego zakładu, a przez członka załogi polskiego statku morskiego - kapitanowi statku.

Pismo omyłkowo wniesione przed upływem terminu do niewłaściwego sądu, prokuratora, organu Policji albo innego organu postępowania przygotowawczego uważa się za wniesione z zachowaniem terminu.

Terminy procesowe

Sposób obliczania terminów:

Jeżeli warunkiem skuteczności czynności procesowej jest jej dokonanie przez obrońcę lub pełnomocnika, termin do jej dokonania ulega **zawieszeniu dla strony postępowania na czas rozpoznania wniosku o przyznanie pomocy prawnej w tym zakresie.**

W wypadku wyznaczenia obrońcy lub pełnomocnika z urzędu termin do dokonania czynności przez wyznaczonego przedstawiciela procesowego rozpoczyna bieg **od daty doręczenia mu postanowienia lub zarządzenia o tym wyznaczeniu.**